

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ АТЕСТАЦІЇ НАУКОВИХ КАДРІВ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ В УКРАЇНІ (1950–1991 рр.)

Тверитникова О.Є.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Важливою складовою розвитку науки в країні є підготовка кадрів вищої кваліфікації. Проблема нестачі фахівців електротехнічного профілю існувала протягом другої половини ХХ ст. та залишилася актуальною і донині. На сучасному етапі входження України в світову наукову спільноту слід враховувати досвід накопичений системою підготовки кадрів вищої кваліфікації протягом минулих років. Не менш важливим аспектом формування наукового потенціалу є система атестації наукових кадрів. Протягом минулого століття система атестації постійно удосконалювалася, що впливало на чисельність фахівців з науковими званнями та ступенями, якість підготовки.

Нестача кадрів вищої кваліфікації відчувалася в перші повоєнні роки і в Академії наук УРСР і у вищій електротехнічній школі. Захисти відбувалися на засідання Вчених рад наукових та навчальних закладів. Зокрема, у 1944 р. відновила роботу спільна Вчена Рада Інститутів електротехніки і теплотехніки АН УРСР. Захисти проводилися також на Вченій раді Київського, Львівського та Харківського політехнічних інститутів. Але той факт, що Вчені ради інститутів об'єднували декілька різних спеціальностей, створювало «чергу на захист» і впливало на зниження кількості захистів. Ситуація з підготовкою наукових кадрів вищої кваліфікації на початок 1960-х рр. залишалася невирішеною. Наприклад, згідно архівних даних на електроенергетичному і електромеханічному факультетах Львівської політехніки 1962 р. працював один доктор наук, що становить 1,6 % від загальної чисельності професорсько-викладацького складу та двадцять два кандидата наук – 35,5 %.

Ці проблеми вирішувалися створенням на початку 1960-х рр. спеціалізованих вчених рад, що істотно вплинуло на чисельність атестованих фахівців. Зокрема, створення в Інституті електродинаміки трьох вчених рад вплинуло на розвиток наукових шкіл інституту та дозволило значно підвищити ефективність впровадження наукових результатів. Організована у ХІІ в 1967 р. спеціалізована вчена рада К 068.39.04 протягом перших 25 років роботи провела понад 400 захистів за восьми електротехнічними спеціальностями.

Внаслідок реформування 1974 р. Вищої атестаційної комісії, відбувалися і реорганізаційні заходи, щодо діяльності спеціалізованих вчених рад. На основі діючих спеціалізованих вчених рад створювалися нові, але лише у межах однієї чи двох спеціальностей. Дисертаційні ради, що працювали до цього часу були широкого профілю і це впливало на зниження вимог до здобувачів. Але нові реформи вплинули на кількість захистів. Ситуація була вирівняна лише на початок 1980-х р. Помітний спад кількості захистів дисертаційних досліджень припадав на початок 1990-х рр., що безумовно спричинено гальмуванням розвитку науки та занепадом промислового комплексу.